

ויקהל-פקודי

ענין), אבער אויך לאחרי האסיפה כו' קען זיין אז יעדערער פון די נאספים בלייבט א באזונדער מציאות פאר זיך; דאקעגן דער לשון „ויקהל“ מיינט — געמאכט א קהל, באצייכנט דעם כלל (אנשים או פרטים) ניט ווי א צירוף פון כמה פרטים נפרדים, נאר ווי זיי אלע צוזאמען ווערן א נייע מציאות — א קהל אחד.

„פקודי“, וואס פירוש איז מלשון מנין, ווייזט אויף דער אויסגעטיילט-קייט פון יעדער זאך בפ"ע, וואס דוקא דעמולט איז שייך דער ענין פון ציילן כו'.

עפ"ז איז ניט פארשטאנדיק: דער תוכן פון די צוויי סדרות איז באופן הפכי. ביידע פרשיות ריידן וועגן עשיית המשכן והכלים, ס'איז אבער דא א חילוק עיקרי צווישן זיי: פ' ויקהל רעדט וועגן דער עשי' פון כל חלקי ופרטי עניני המשכן; די יריעות בפ"ע, קרשים בפ"ע, און יעדערער פון די כלי המשכן בפ"ע — מנורה שולחן כו'.

דער חידוש פון פ' פקודי בנוגע מלאכת המשכן: נאך דער הקדמה —

א. ווי גערעדט שוין פיל מאל' בנוגע די שמות הסדרות, איז דער תוכן פון יעדער סדרה אנגעדייטעט אין איר נא-מען. וואס אזוי איז אויך בפרשתנו, אז דער נאמען „ויקהל“ דריקט אויס נקודת התוכן פון דער ערשטער סדרה, און „פקודי“¹ — נקודת התוכן פון דער צווייטער סדרה.

ולכאורה — איז דער תוכן פון די ביידע סדרות ניט בהתאם מיט זייערע נעמען, און נאכמער: ניט נאר זיינען זיי ניט מתאים, נאר זיי זיינען גאר בתוכן הפכי זה מזה, כדלקמן.

דער פירוש פון „ויקהל“ כפשוטו איז — די אסיפה וקיבוץ פון כמה וכמה יחידים אדער פרטים. און דער אונטער-שייד צווישן דעם לשון „ויקהל“ לגבי אנדערע לשונות וואס באצייכענען דאס איינזאמלען כמה יחידים או פרטים — ווי אסיפה, קיבוץ, לקיטה וכדומה — באשטייט אין דעם וואס די אנדערע לשונות ברענגען ארויס נאר דעם צונויפקלייבן, צונויפזאמלען א צאל מענטשן (פרטים) אין איין מקום (אדער

(1) ראה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך. חט"ו ע' 145

ואילך. לעיל ע' 146. ובכ"מ.

(2) ולא רק לפי שתיבה זו (או שתי תיבות אלו) היא התחלת הסדרה, כדמוכח מהשמות „נח“ „ותולדות“ (ראה לקו"ש ח"ה ע' 354 ואילך. ועוד).
(3) כן נק' פרשיות אלו במנהג ישראל „ויקהל“, „פקודי“. אבל בסדור הרס"ג (סדר קריאת התורה) וברמב"ם (בסדר תפלות' שלו (בסו"ס אהבה בסופו), „ויקהל“, אלהי פקודי“. וראה לעיל ע' 146 הערה 6. לקו"ש ח"ה ע' 58 ובהערה 9 שם.

(*) ברמב"ם שם „ואלה“ וכ"ה בדפוס רומי לפני ר"מ.

(4) ראה ויקרא ד, יג ואילך. וראה יבמות (נז, א) קהל גרים לא אקרי קהל. ועוד. ולהעיר מפרשי' (בא יב, 1) ד"ה קהל עדת ישראל. וראה צפ"נ כללי התורה והמצות ערך צבור.
(5) ראה ת"א ותיב"ע ר"פ פקודי. פרשי' שם. וראה לקמן בפנים סעיף ב.
(6) אחרי שהקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן לומר שאינו דוחה את השבת (פרשי' ר"פ ויקהל), הציווי על דבנת המשכן, הציווי דכל חכם לב יבואו ויעשו המשכן וכל פרטי הכלים וסיפור דבנת בניו למלאכת המשכן.
(7) לו, ח ואילך.

של מקרא מיינט די הקהלה פון אלע אידן.

ולפי' קען מען אויך מסביר זיין די שייכות פון „ויקהל“ (ע"ש די הקהלה פון אידן) צו מלאכת המשכן וועלכע ווערט דערציילט לאחרי זה:

דער ענין פון ויקהל¹³ — דאס וואס אלע אידן זיינען געווארן איין קהל, איז א הקדמה והכנה צו עשיית המשכן. כדי דער משכן זאל זיין א משכן פון כלל ישראל — „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“¹⁴, בתוך אלע אידן — האט תרומת ונדבת כל יחיד מִיִּשְׂרָאֵל למלאכת המשכן געדארפט זיין באופן אז עס זאל ווערן אויס ממון יחיד (געלט וואס געהערט צו א סך יחידים), אפילו אויס ממון שותפים (יחידים וועלכע ווערן שותפים) און ווערן ממון פון איין מציאות — ממון ציבור¹⁵. און דערפאר איז די הקדמה לזה — צו צונויף זאמלען אלע (אידן) יחידים און מאכן פון זיי איין קהל.

עס בלייבט אבער די שאלה בנוגע „פקודי“ — אין וועלכער עס איז ניטא קיין מנין נאר א סך הכל פון זהב, כסף, נחושת.

אויך בנוגע „ויקהל“ איז עס ניט קיין ביאור מספיק. ווארום וויבאלד אז עניני התורה זיינען בתכלית הדיוק, איז מובן, אז פונקט ווי א שם בכל מקום דריקט אויס דעם תוכן הדבר, אזוי איז דאס אויך בנוגע צו שמות הסדרות — ובענינו: „ויקהל“ — אז דער נאמען דריקט אויס ניט נאר די הקדמה צום תוכן העיקרי פון דער סדרה, נאר (אויך) די נקודה העיקרית.

דער סך הכל פון זהב וכסף ונחושת (קומט אלס א מאמר המוסגר — סיום המסופר אין פ' ויקהל, עשיית חלקי המשכן, דער סיפור פון עשיית בגדי כהונה, און דערנאך) ווערט דערציילט דער סך הכל פון אלעם — ווי מ'האט אלץ צוזאמענגעבראכט צו משה'ס, דער ציווי ה' צו אויפשטעלן אלץ צוזאמען (דעם משכן מיט כל כליו) צוזאמען מיט אלע זיינע עבודות (דערמאנט נאר בכללות), און ווי משה האט דאס געטאן בפועל אלץ צוזאמען (ההקמה והעברות) דות¹⁶ ביו סאיז געווארן איין גאנצער משכן און „כבוד ה' מלא את המשכן“¹⁷.

לפי' איז דער תוכן פון די סדרות פונקט דער היפך פון זייערע שמות: פ' ויקהל איז תוכנה (ביחס להמשכן) — די פרטי וחלקי המשכן, יעדער איינער אלס א פרט ומציאות לעצמו — ניט דער ענין פון „ויקהל“; און אין פ' פקודי איז דער צירוף וחיבור פון די אלע פרטים — ווי אלע חלקי ופרטי המשכן ווערן צונויף געזאמלט אין איין מציאות (קהל — משכן), א גאנצער משכן. היפך דער הדגשה פון „פקודי“, מנין — געציילט יעדער פרט פאר זיך!¹⁸

ב. בפשטות וואלט מען געקענט פארענטפערן:

דער פירוש פון „ויקהל“ אין פשוטו

(8) לט, לג ואילך.

(9) מ, א ואילך.

(10) שם, יז ואילך.

(11) שם, לדיה.

(12) ראה רמב"ם ר"פ פקודי, ועל דעת רבים אלה פקודי המשכן יחזור אל הנזכרים למעלה יאמר כי המשכן וכליו שהוא הבית והחצר וכל הנעשה להם פקודי עבודת הלוים כו' ואין כן דעתי כו' אבל אלה פקודי ירמון על אשר יוכיר בפרשה למטה כו'. וראה פרש"י ר"פ פקודי. שם ד"ה עבודת הלוים ובמפרשי רש"י. וראה אברבנאל וכלי יקר כאן. ועוד.

(13) ראה לקו"ש ח"ו ע' 217 ואילך.

(14) תרומה כה, ח.

(15) ראה ר"ה ז', ריש ע"ב.

כמה אופנים — מעין די אופנים וואס מען קען זאגן בנוגע יעדן כלל וואס ווערט צונויפגעשטעלט פון פרטים²²:

(א) יעדער פון די פרטים איז ניט קיין מציאות בפני עצמו, זיין גאנצע מציאות איז נאר וואס דורך דער התאחדות כולם יחד ווערט איין מציאות — דער כלל. בנוסח אחר: די מציאות הפרטים איז נאר א הכשר צו דער מציאות הכלל.

[מעין דוגמא לזה²³: דער גדר פון חצי שיעור לדעת ריש לקיש אז חצי שיעור מותר מן התורה²⁴. בשעת אבער עס ווערן נצטרף צוויי חצאי שיעור — ווערט א נייע מציאות, און דעמאלט ווערט נתחדש דער איסור מן התורה²⁵].

(ב) אויך די פרטים זיינען א מציאות בפני עצמם, נאר דורך זייער הצטרפות יחד, שאפן זיי אויך א נייעם ענין, וואס פריער, ווי יעדער פרט איז פאר זיך, איז דאס ניט געווען.

[ע"ד ווי דער ענין פון עשרה לדבר שבקדושה, וואס יעדער איד בפ"ע האט אין זיך א קדושה, אבער בשעת צען אידן קומען זיך צוזאמען, ווערט געשאפן (אויך) א העכערע קדושה, וואס דעמאלט קען מען זאגן א דבר שבי קדושה].

ג. וועט מען דאס פארשטיין בהקדם וואס בנוגע דער מצוה פון בנין בית המקדש זאגט דער רמב"ם (אין ספר המצות)¹⁶: „שצונו" לבנות בית הבחירה לעבודה בו יהי ההקרבה והבערת האש תמיד בו והוא אמרו ית' ועשו לי מקדש". און דערנאך איז ער ממשיך: „שזה הכלל כולל מינים רבים שהם המנורה" והשלחן והמזבח וזולתם כלם מחלקי המקדש והכל יקרא מקדש וכבר ייחד הציווי¹⁷ בכל חלק וחלק²⁰.

דארף מען פארשטיין: לאחר ווי דער רמב"ם זאגט אז די כלים זיינען אלע „מחלקי המקדש והכל יקרא מקדש" — זיי זיינען פרטים פון דעם כלל, פון דער מ"ע „ועשו לי מקדש" — פארוואס פירט דער רמב"ם אויס „וכבר ייחד הציווי בכל חלק וחלק", וואס איז מדגיש לכאורה א תוכן הפכי, אז יעדער חלק וחלק פון די כלי המקדש איז א בא-זונדער זאך און א באזונדער מצוה²¹?

ובכלל — וואס גיט צו א נפק"מ אט די הוספה בדברי הרמב"ם שם?

ד. וי"ל די הסברה בזה:

אין דער שייכות צווישן די כלי המשכן מיטן משכן קען מען לערנען

(22) ראה מפענח צפונות פרק ד כמה אופנים וביאורים בשייכות כלל ופרט. ושי"נ.

(23) יש לומר דוגמא במצוה (לא רק באיסור כבפנים): חוט א"י מארבע חוטי הציצית, שאין עליו שם בפ"ע, כי ענינו הוא רק שצי צירוף ד' חוטים נעשה למציאות ציצה אחת.

(24) יומא עד, א.

(25) וראה לקריש ח"ז ע' 110. ושי"נ.

(16) מ"ע כ. וראה לשונו שם שורש יב.

(17) כ"ה הלשון בסהמ"צ לפנינו. ובתרגום הרי"ה העליר וריי קאפח בשינוי לשון.

(18) בקאפח, שהכללות הזאת, כוללת פרטים, ושהמנורה והשלחן כו". ובהעליר „כולל חלקים ושהמנורה כו".

(19) בקאפח: וכבר נתייחד ציווי לכל חלק וחלק.

(20) וראה בארוכה לקריש חייא ע' 116 ואילך.

(21) ובסהמ"צ בשורש יב (שנוכר במ"ע כ', וכבר בארנו שזה הכלל כו") כתב: ואחר כך בא לתאר חלקיו ואיך יעשה, ואין ראוי שימנה כל מה שאמר בו ועשית מצוה בפני עצמה. וראה מפרשי סהמ"צ שם ובמ"ע לג.

(*) משא"כ ציצה א' שלימה — ראה מנחות כח, א במשנה, ובגמ' שם לו, ב. הובא במפענח צפונות שם י"ט.

וייל אז ער בלייבט נאָר מדרבנני²¹.

או ביאת פריצים — יל סברות הפוכות (ובפרט — מה"ח: א) פירוק המשכן מבטל (ממעט) פחות (שהרי אין כאן חילול, שינוי בעלות וכו'), ב) מבטל (ממעט) יותר — כיון שע"פ הוי"י יעו (בהעלותך ט, כ, שם, כג) ומפרקים המשכן, הפה שהקים הוא הפה וכו' — וע"ד באיסורא כשהפה שאסר מתיר — שמבטל לגמרי²².

אבל (היפך הנ"ל) אין לומר דהפירוק מחליש קדושת המשיחה (שהייתה רק פעם א') ובמילא גם לא זה שעבודתו מקדשתו שהרי היא דוגמתה וכו' (ראה שבועות טו, רע"א. ספרי נשא ז, א, תוספתא סוטה רפ"ג. שו"ת צפע"נ דווינסק ח"א סי' פ).

31) ראה רמב"ם הל' ביהמ"ק פ"ו הי"ד-ט. השגת הראב"ד שם ונ"כ שם. ומלשון הרמב"ם משמע דלא רק דכללות המקום נשאר בקדושתו כ"א גם קדושת הנוספת דחלקי המקדש, ק"י היכל ועזרה, שהם עיקר הבית (רמב"ם שם פ"א ה"ה), שלכן, מקריבין הקרבנות כולן. . . ואוכלין ק"ק בכל העזרה אע"פ שהיא חרבה ואינה מקפת מחיצה. שלכ"ז צריכין קדושה פרטית דחלקי המקדש. וראה צפע"נ על הרמב"ם הל' תרומות פ"א ה"ה (ו, ב). ובהמבוא בצפע"נ עבודה בהלכה הנ"ל. וראה אנציקלופדי תלמודית ע' ביהמ"ק (ע' רלד). וש"נ.

ולהעיר גם מהשקו"ט אם הקדושות תלויות זכ"ו וכשנבטלה קדושת א' (ע"י שכאן בה פריצים וחללוה) וכןבטלה קדושת השני²³ (ראה מכתבי תורה מכתב ו). — וראה לקו"ש ח"א ע' 151.

(*) ראה ע"ז נב, ב. פרש"י שם. בעל המאור ומלחמות שם. רמב"ן וריב"א מכות יט, א. (**) להעיר ממ"ש הצפע"נ מהד"ת ג, ג ואילך ועוד (הובאו ונסמנו בצ"פ על הרמב"ם עבודה המלוקט הל' ביהמ"ק פ"א הי"ד) בבאו פריצים וחללוה, דכשנבוא ליד ישראל אז נתקדשה בקדושה א', חזרת הקדושה עליהם. ועד"ז כ' בשו"ת בית יצחק או"ח סי' כו בתחלתו. ולהעיר מלשון הרמב"ן במלחמות ע"ז שם: שהרי נביא מתנבא על המקדש שיהיה ואמר שיצא לחולין וגו' הי"ח הכל. . . והיינו דכתיב נמי נתחיו ביד זרים לבוא כו'.

(*) להעיר מחידושים וביאורים להיעב"ץ לרמב"ם הל' ביהמ"ק רפ"ד. ולהעיר ממכות בסופה: ראו שו"ע יוצא מכות קדש הקדשים. . . אמרו לו מקום שכחבו בו והור הקרב יומת ועכשיו כו'. וראה ערוך לנר שם. לקו"ש ח"א סי' ע' 71 ואילך.

ג) די פרטים זינען ניט קיין מציאות חשובה יעדערער פאר זיך; בשעת אבער זיי ווערן נתאחד און עס ווערט פון זיי אַ כּלל, באַקומט דערנאָך יעדער פרט אויך אַ חשיבות לעצמו.

[עד"ז י"ל אין משכן וביהמ"ק גופא, אז דער חצר, אהל מועד וקדוה²⁴ יעדערער ווי ער איז בפני עצמו (איידער עס איז דא די מציאות פון כל המשכן וקדושתו) איז ניטא מציאות קדושת משכן בעולם — ובמילא איז ניטא קיין חלות קדושה אויפן חצר וכו'; אבער לאחר ווי דער גאנצער משכן (מקדש) ווערט אויפגעשטעלט, איז חל א קדושה אויף יעדן פרטיות'דיקן חלק, חצר אהל מועד וקדוה²⁵, נוסף אויף דער קדושה כללית דהמשכן, המקדש²⁶.

וי"ל אז די קדושת החלקים בלייבט אפילו בנסוע ונפרק המשכן²⁷, אָדער משחב (הכלל)²⁸ הביהמ"ק²⁹ מן התורה.

26) ראה רמב"ם הל' בית הבחירה פ"א ה"ה. 27) וכפשוטו לשון המשנה (כלים פ"א מ"ז ואילך. רמב"ם שם פ"ו הי"ג ואילך) עשר קדושות הן כ"י עזרת ישראל מקדושת ממנה כ"י עזרת כהנים מקדושת כו'. וראה רמב"ם הל' תמורה פ"ד ה"א דאין משנים מקדושה לקדושה בקדושת בדק הבית. — וידועה השקו"ט איזו מעשר המעלות מה"ת. וראה לקו"ש ח"א ע' 287 ואילך. וש"נ. 28) ראה זבחים ט, ב. ואילך ובמפרשים שם. מנחות צה, א ואילך. ספרי זוטא נשא ז, א: המקדש נתקדש בעמידה ובפירוק. . . ובפירוק מניח כו'. וראה אמבואה דספרי שם.

29) בתודיה מאי זבחים (שם סע"ב): "זהו תימא לומר דהא ירושלים לא נתקדשה אלא בשביל הבית ואיך יתכן שקדושת הבית תבטל וקדושת ירושלים קיימת. אבל צע"א אס כו"ע ס"ל כן, כי י"ל שלאחרי שכבר נתקדשה ירושלים — נעשית קדושה בפ"ע. מעין דוגמא לדבר: כהן שנחלל אביו לא נתחלל הבן.

30) להעיר: פירוק המשכן לגבי חורבן ביהמ"ק

קדח"ק — וויבאלד מ'נעמט עם פא-
נאנדער³⁴.

(ב) די כלים האבן א חשיבות מצ"ע
אויך איידער מ'האט דעם גאנצן משכן.
די מנורה — בפ"ע, ועד"ז דער שולחן
און די מזבחות: נאך דורכן אריינ-
שטעלן זיי אין משכן זיינען זיי אויך
משלים דעם משכן, און דעמאלט ווערט
דער משכן בשלימות.

(ג) מצד עצמם, בעת עשייתם, האבן זיי
ניט³⁵ קיין חשיבות מצד עצמם, אבער
לאחרי הקמת המשכן והכנסת הכלים
בתוכו, איז חל אויף יעדער כלי בא-
זונדער א חשיבות בפ"ע — עס לייגט
זיך א באזונדער קדושה אויף יעדער כלי
לעצמו — ס'איז דא קדושת מנורה,
שולחן וכו'³⁶ (נוסף צו דער קדושה
כללית אלס א טייל פון קדושת המשכן
בכלל).

ו. איינע פון די נפק"מ לדינא צווישן
די אופנים הנ"ל י"ל:

די עשיית כלי המשכן (ומקדש) דארף
דאך זיין לשמה³⁷ — „אין עושינ כל

ה. מעין כל זה יש לומר בנוגע לכלי
המשכן³²:

(א) בתחילה האבן זיי ניט קיין חשיבות
(קדושה). אבער נאכן גמר עשיית כל
הכלים, אדער נאך דעם אויפשטעלן
דעם משכן, און אריינברענגען אין אים
די כלים צום ערשטן מאל — ווערט
דעמאלט³³ געשאפן א משכן — „נקרא
מקדש". זיי באקומען אבער ניט קיין גדר
וחשיבות פרטית, נאר ע"ד ווי חלקים פון
גוף הבנין, קרשי המשכן ויריעות, דאס
זיינען נאך חלקים וואס שטעלן צו-
זאמען א משכן. ועד"ז בנוגע להכלים.

בסגנון אחר: דער גדר משכן איז אַז
עס זיינען דא יריעות קרשים אדנים
ושלחן מנורה ומזבחות. די כלים האבן
אבער ניט קיין חשיבות פאר זיך, פונקט
ווי די יריעות וקרשים ואדנים זיינען ניט
מער ווי א טייל פון דעם כללות הבנין.
און דער ציווי ולא יבואו לראות כבלע
גוי' (וכו"ב) — איז א ציווי חדש לגמרי,
ניט א תולדה פון דעם ציווי אויף קדושת

(32) בכל הבא לקמן ראה צפ"ע עה"ת פ' ויקהל
לה, ובהערות שם. פקודי מ. ט. ושי"נ. — וראה
צפ"ע מדה"ת עג, סעי' ואילך. פא, א. פב, ג"ד.
מפענח צפונות פ"ב ס"א (ע' פג). ועוד (ועיי"ש
במקומות הנ"ל דמחלק בין המשכן ומקדש).
(33) או ר"ק לאחרי שלימותו במטרתו (שהקריבו
בו קרבנות), או — גם שירדה שכינה (או) — גם
לאחרי סיום כל החינוך (גם הדגשיאים) — ראה
צפ"ע מדה"ת י, א).

להקרבת הקרבנות צ"ע שאולי די מציאות
וקדושת) חצר (ובו המזבח) ואפילו קודם שהוקם
האהל מועד וק"ק (אפילו בפסע הא"י). וראה מגילה
י, א: איר אליעזר שמעתי כ"י ובפרשי' שם ד"ה
קלעים. וראה תוס' ר"ד מגילה שם: דר"מ סובר . .
צריך קלעים לתו"מ הצריכים במה גדולה כ"י. —
וראה לקו"ש ח"א ע' 218 ואילך.

(*) ראה רמב"ם ריש הל' ביה"ח. סהמ"צ מ"ע כ.
וראה לקו"ש ח"א שם.

(34) ראה בהנסמו לעיל הערה 28. צפ"ע מדה"ת
עג, סעי' ג.

(35) אבל גם באופן זה י"ל שיש להם חשיבות
(קדושה) בפ"ע ולאח"י — נתוספה קדושה.

(36) להעיר מלשון הרמב"ם (הל' תמורה שם):
כיצד אם הקדיש לבדק ההיכל לא יצנה לבדק
המזבח. אבל להעיר דגם לדעת הרמב"ם דכל הכלים
(וגם המזבח) הם בכלל המ"ע דועשו לי מקדש (כ"ל
בסהמ"צ שם. וראה כס"מ במנין המצות בריש ספר
היד מ"ע כ), הרי יש ענין מיוחד במזבח. שמקריבין
על המזבח הזה כל הקרבנות אע"פ שאין שם בית'
(רמב"ם הל' ביה"ח פ"ב הי"ד), שהקרבנות הקרבנות
היא עיקר המ"ע דועשו לי מקדש, כמ"ש הרמב"ם
ריש הל' ביה"ח. וראה בארוכה לקו"ש ח"א שם.
(37) וכמ"ש רש"י (תרומה כה, ח) „ועשו לי
מקדש" — „ועשו לשמי בית קדושה".

הכלים מתחלתן אלא לשם הקדש³⁸. והנפק'מ וואס איז דער תוכן פון דער כוונה לשמה:

לויטן ערשטן אופן — אַז דער גדר הכלים איז נאָר דאָס וואָס זיי זיינען אַ טייל פון משכן — איז³⁹ תחלת עשייתן לשמה לשם קדושת המשכן.

לויטן צווייטן אופן הנ"ל — אַז די פרטי הכלים האָבן אַ חשיבות בפ"ע⁴⁰ אויך איידער זיי ווערן אַ טייל פון משכן — איז דער לשמה (בשעת עשיית הכלי) לשם די קדושה פרטית⁴¹ פון דער כלי: מנורה, שולחן כו'⁴².

און לויטן דריטן אופן הנ"ל, וויבאלד אַז מיט דער עשיית הכלים והכנסתם למשכן איז חל נישט נאָר דער שם הכללי וקדושה כללית פון משכן, נאָר אויך אַ קדושה בפ"ע — איז תחילת עשייתם לשמה פון ביידע ענינים: דער „לשמה“ — לשם (מצות) קדושת המשכן, און דער „לשמה“ פרטי, לשם דער כלי פרטית⁴³.

הכשר דהכשר (וראה הערה שלפניו). ולהעיר מדין לשמה בציצית (ראה לעיל הערה 23) ש„צריכים שיהיו טווין ושוויון לשם ציצית... ויש בעלי נפש שמחמירין על עצמן אפילו בניפין הצמר אבל אין נוהגין כן“ (ש"ע אדה"ז שם סי' ס"ג. ושי"ג).

(40) לכאורה י"ל דכ"ה דעת הרמב"ן בהשגותיו לסהמ"צ מ"ע לג דפליג על הרמב"ם וס"ל שאין הכלים חלק מן הבית, אבל הם שתי מצות כו' ע"ש. אבל י"ל שס"ל כן רק בנוגע לביהמ"ק, משא"כ בנוגע למשכן. ראה צפע"ג דלעיל הערה 32.

(41) להעיר מהדיעות בדיון לשמה במצה (ש"ע אדה"ז סי' תנג ס"ד. ושי"ג).

(42) ראה לעיל הערה 38.

(43) ואולי י"ל גם נפק'מ בין הסברות הנ"ל בזמן הקמתו, דאין בונין את המקדש כליל ש נאמר (בהעלותך ט, טו) וביום הקים את המשכן ביום מקימים ולא כליל (שבועות טו, ב. רמב"ם שם הי"ב), אם גם הכלים בדיון זה: לאופן ה' אינם בדיון זה, כיון שעשית הכלים עצמן אינה בגדר הקמת המשכן (וכ"ה בערוך לנר סוכה מא, א בתוד"ה אי נמי. הר המורי' ה' ביהמ"ק פ"א סק"ב. וראה צפע"ג מהד"ת ג, ג. ובכ"מ), משא"כ לאופן הא' והג' דהוי חלק מעשיית והקמת המשכן (וראה פנים יפות ר"פ ויצא דכתב ע"ז דאין בנין ביהמ"ק כליל, וכ"ש עשית המזבח). ולהנ"ל הערה 39 י"ל דלאופן הא' איז בעשיית כלים עצמם גדר דהקמת המשכן, כ"א בהכנסתו במשכן.

(38) רמב"ם ה' ביהמ"ק ספ"א. וראה קרית ספר להמב"ט שם. דכתב את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו, משמע דעשיית כל הכלים דומי' דמשכן דעשיתו לקודש מתחלתו כדמשמע ועשו לי מקדש שמתחלת עשיתו יהי' לשם הקודש כו'. בפרש"י יתרו כ, כא: מזבח אדמה תעשה לי — „שתהא תחלת עשייתו לשמי“. ומה מוכח לכאורה, ש"ע"פ פשוטו ש"מ עכ"פ) רק במזבח יש דין דלשמה ולא בשאר כלים. ולפ"ז צ"ל ד, וועשו לשמי בית קדושה" הוא רק בבנין המשכן עצמו ולא בכלים. אבל י"ל ובכמה אופנים:

(א) דלמדין מהמזבח לשאר הכלים. (ב) דבמזבח החידוש הוא שצ"ל תחנת עשייתו לשמי, משא"כ בהמשכן ובכלל שאר הכלים (וראה מכילתא דרשב"י יתרו שם: „תעשה לי שתהא חציבתו והבאתו ובנייתו לשמי“). (ג) במזבח יש דין מיוחד דלשמי פרטי (לשם מזבח), משא"כ בשאר כלים שבהם דין לשמי הוא בכלל לשם המקדש (ראה לקמן בפנים). (ד) דפליגי בזה רש"י והרמב"ם: לרש"י דועשו לשמי בית קדושה הוא רק בהבנין ולא בהכלים [ורש"י פ"י בפ' תרומה (שם, ט) „וכן תעשו — לדורות, אם יאבד אחד מן הכלים או כשתעשו לי כלי בית עולמים כו' כחבנית אלו תעשו אותם“, היינו שפירוש „וכן תעשו“ על תבניתם ולא כוונה לשמה כבקרית ספר הנ"ל בפירוש דברי הרמב"ם שעשיתו לשם הקודש], משא"כ במזבח יש לימוד מיוחד: אבל הרמב"ם ד„אין עושין כל הכלים מתחלתן אלא לשם הקודש“, אין לימוד מיוחד דלשמי במזבח. וראה צפע"ג ע"ה יתרו שם. צפע"ג לרמב"ם (המלוט) סוף פ"א מהל' ביהמ"ק. ואכ"מ.

(39) ואולי י"ל דלפי אופן זה, מכיון שענינים הוא רק חלק מבנין והקמת כללות המשכן, י"ל דדין לשמה בהם חל רק כאשר מקימים את המשכן ומכניסין אותו לתוכו, ולא מתחלת עשייתו דהוי רק

(*) וראה ירושלמי יומא פ"ג ה"ו. קה"ע שם. מחמדות ה' להרמב"ן סוכה פ"א (ט, א).

און אז מ'האט אויפגעשטעלט דעם משכן מיט אלע כלי המשכן — דעמאלט האט זיך אנגעהערט דער ענין פון „פקודי“: ס'איז דא (אויך) א מציאות פון פרטים בפני עצמם, ניט נאר דער ענין כללי פון משכן כנ"ל. ווייל לאחרי ווי מ'שטעלט אויף דעם גאנצן משכן, ווערט אויפ-געטאן א חשיבות אין יעדער כלי פאר זיך, כנ"ל באורוך.

ח. יעדער ענין פון תורה איז אן ענין נצחי והוראה נצחית, ועאכור"כ דער משכן וואס ענינו איז — „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מִישראל“⁴⁷, איז מובן, אז דער ענין הנ"ל פון „ויקהל“ און „פקודי“ שבבנין המשכן, איז אויך פאראן אין דעם „ושכנתי בתוכם“, בנוגע ישראל.

מען זאגט אז אלע אידן זיינען איין ציבור, אלע אידן צוזאמען שטעלן צו-נויף איין קומה שלימה⁴⁸, און ווען עס איז פאראן ח"ו א חסרון פון איין אידן, פעלט אין דער גאנצער קומה שלימה⁴⁹.

לאידך גיסא זאגט מען, אז יעדער איד פאר זיך איז אן „עולם מלא“⁵⁰, ביז אז „כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם“ — די גאנצע וועלט, כל סדר ההשתלשלות כולל אויך כאו"א מבני ישראל, איז „בשבילי נברא“. און דאס איז יעדער איינער מחוייב צו זאגן, אפילו א „חוטב עצים“ און „שואב מימך“⁵¹, פון דעם גדול שבגדולים ביז דעם קטן שבקטנים.

ועפ"ז יש לומר, אז דאס וואס דער רמב"ם איז מוסיף נאָדעם ווי ער זאגט „כולם מחלקי המשכן והכל יקרא מקדש“ — „וכבר ייחד הציווי בכל חלק וחלק“, מלמדנו, אז כאַטש „זה הכלל (מצות ועשו לי מקדש) כולל מינים רבים“, אז דער ציווי „ועשו לי מקדש“ מיינט מלכתחילה צו מאַכן א משכן וואס איז כולל כלים — איז אָבער לאחרי גמר עשייתו, איז חל אויף יעדערן פון די כלים א ציווי „ובמילא — קדושה בפ"ע (כאופן הג')“, ובמילא דאָרף אזוי זיין די כוונת לשמה בעשיית הכלים, וכנ"ל.

ז. און דאס איז דער רמז פון „ויקהל“ אלס נאָמען פון דער סדרה וואו עס רעדט זיך וועגן עשיית כל חלקי המשכן: „ויקהל“ איז א רמז אויף אופן עשיית הכלים, אז די פעולה פון מלאכת המשכן וכל כליו איז געווען באופן פון „ויקהל“. דאס הייסט: כאַטש עס שטייט א באַזונדער „ויעש“⁵² אויף יעדער כלי בפ"ע און יעדער חלק פון משכן, איז די כוונה בעשיית כל כלי וכלי ניט געווען (נאר) אלס עשי' ופעולה פרטית, פון דער כלי פרטי, נאר ס'איז געווען „ויקהל“ — צונויפגעקליבן צוזאמען אלע חלקי המשכן אויף מאַכן איין משכן.

ווייל איידער מ'האט דעם גאנצן משכן, האט יעדער כלי פאר זיך ניט קיין חשיבות (לעצמ); זיין גאנצער ענין איז דאס וואס ער איז א פרט פון דעם (כלל —) משכן.

אין פרשת פקודי, וואו עס שטייט „ותכל כל עבודת משכן אהל מועד“⁵³

(47) ר"ח שער האהבה פ"ז קרוב לתחתו. שליה שער האותיות אות ל. ובכ"מ.

(48) ראה לקוטי ר"פ נצבים. ובכ"מ.

(49) וראה סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל. קונטרס אהבת ישראל.

(50) סנהדרין לו, א במשנה.

(51) ר"פ נצבים.

(44) אף שאינה מ"ע בפ"ע.

(45) ראה לשון הרמב"ם בסה"מ שרש יב. צפעי"פ ויקהל (הג"ל הערה 32).

(46) לט, לב.

ביז אַז אל תפרוש מן הציבור⁴⁶, די בקשות גופא ווערן ניט געזאגט בלשון יחיד — ער בעט (נאָר) פאַר זיך — נאָר בלשון רבים: „וּחֲנַנּוּ מֵאַתָּךְ כּוֹ“, „הִשְׁיִבֵנוּ אֲבִינוּ כּוֹ“, ועד״ז בכל הברכות, פאַר אַלע אידן כאחד.

לאידך גיסא: בשעת איינער טוט פאַרן כלל, קען ער מאַכן אַ חשבון, אַז די גע- וויסע עבודה האָט ניט קיין שייכות צו זיין אייגענער שלימות, זיין שלימות איז פאַרבונדן מיט זיין עבודה אַלס יחיד, נאָר לצורך הכלל איז ער מוותר אויף זיין שלימות און טוט פאַרן כלל.

זאָגט מען אים, אַז אדרבה: דער אויפ- שטעלן דעם משכן פאַר כלל ישראל, איז אין אַן אופן פון „פקודי“ — יעדער כלי פאַר זיך איז זיין הבאה צו משה׳ן, דער- נאָך — ציווי השם צו משה׳ן וועגן דער כלי און דערנאָך דער קיום פון משה׳ן איז דער כלי — ווערט באַזונדער דער- ציילט (באקומט חשיבות). בשעת מען טוט פאַרן כלל ישראל, ברענגט עס (אויך) שלימות צו דעם אידן אַלס יחיד.

ט. דער טעם הדבר, וואָס עס מוז זיין אַט די „התכללות“ — בשעת ער טוט אין זיינע פרטית/דיקע ענינים דאָרף זיין דער „ויקהל“: זיך כולל זיין מיטן צבור; ולאידך, דאָס אויפשטעלן אַ משכן פאַרן כלל ישראל איז באופן פון און ברענגט צו „פקודי“: די שלימות פון יעדער אידן אַלס יחיד —

איז ווייל בעצם, זיינען די ביידע ענינים ביי אַ אידן — זיין „ויקהל“ און זיין „פקודי“ — איין זאך [וואָס דער-

און אויף דעם קומט די הוראה פון די שמות הסדרות „ויקהל“ און „פקודי“:

א איד קען דאָך טראַכטן, אַז לכל לראש איז ער אַ מציאות בפני עצמו — ניט ח״ו אַ מציאות יש, נאָר אַ מציאות דקדושה, אַלס אַ איד — עבד מלך מלך⁴⁷, לשמש את קונו⁴⁸: ער האָט זיין תפקיד ועבודה מיוחדת. נאָר בהוספה לזה איז ער אויך זיך כולל צוזאַמען מיט כלל ישראל.

זאָגט מען אים, אַז בשעת מען גייט מאַכן די כלי המשכן, וואָס די עשׂי פון יעדער כלי איז אַ באַזונדער עשׂי פון עשיית כל שאר הכלים, ס׳איז אַ באַ- זונדער „ויעשׂ“ וואָס איז פאַרבונדן מיט די תכונות מיוחדות פון דער כלי — זאָגט תורת אמת, אַז דאָס איז אַן ענין פון „ויקהל“: מציאותם איז באַשטאַנען אין דעם וואָס זיי ווערן אַ טייל פון דעם גאַנצן משכן.

ועד״ז דאָרף אַ איד וויסן, אַז די התחלה, און נקודת התוכן פון אַלעם, לכל לראש — דאָרף ער זיך כולל זיין צוזאַמען מיט אַלע אידן — „ויקהל“, ביז אין אַן אופן אַז זיין מציאות באַשטייט אין דעם וואָס ער איז אַ חלק פון אַ קהל.

דערפאַר — נאָך איידער אַ איד גייט מתפלל זיין אויף זיינע אייגענע צרכים (וואָס דאָס איז אַ מ״ע מן התורה — די מ״ע פון תפלה)⁴⁹, דאָרף ער זיך כולל זיין מיט אַלע אידן, דורך אָננעמען אויף זיך די מצוה פון „ואהבת לרעך כמוך“⁵⁰.

52) ספרי (ופרש״י) דברים א. ז. פרש״י לך טו,

יח.

53) קדושין בסופה.

54) ראה סהמ״צ להצ״צ שרש מצות התפלה בתחלתו. וש״נ.

55) שער הכוונות בתחלתו. ועוד. סדור אדמור

הזקן קודם מה טובו. וראה סהמ״צ להצ״צ שבהערה

49.

56) אבות פ״ב מ״ד. וראה ברכות כט, סע״ב

ואילך.

שטעלן צוזאמען אן „עם אחד“, איז נישט קיין סתירה צו דער מציאות פון יעדער אידן אלס יחיד, נאר אדרבה: וויבאלד די אחדות איז מצד דעם עצם מהות פון אידן (וואס איז איין זאך מיט עצמותו ית' כביכול), דריקט זיך אויס די אחדות אויך איז דער מציאות ו„ציר“ פרטי פון יעדער אידן. ווארום דער עצם געפינט זיך דאך אין יעדער פרט⁶².

יו"ד. ע"ד ווי ס'איז דא דער חיבור פון „ויקהל“ און „פקודי“ בנוגע צו אידן, ע"ד געפינט מען בגלוי דעם איחוד פון כלל ופרט (ויקהל פקודי) בא א ספר תורה:

א ספר תורה ווערט צוגעפגעשטעלט פון הונדערטער טויזנטער באזונדערע אותיות, און די אלע פרטי אותיות שאפן א תורה אחת („ויקהל“); ולאידך, ווען עס ווערט איין און איינציקע ספר תורה בשלימות תוקפה וקדושתה, איז יעדער אות בקדושתה מוקפת גויל⁶³, אפגע-טיילט פון אלע אנדערע אותיות⁶⁴.

וויבאלד אז ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד, דריקט זיך אויס אויך בגלוי אין א ספר תורה ווי דער כלל און דער פרט זיינען פארבונדן און פאראייניקט צווישן זיך.

און דאס איז די הוראה און די נתינת כח וואס מען נעמט פון די פרשיות ויקהל-פקודי — אויף צו מוסיף זיין אין דעם זירז צו מאחד זיין אלע אידן. כולל

פאר איז בריבוי (ברוב) השנים⁵⁷ זיינען ויקהל פקודי מחוברות, וואס דאס ווייזט אז זיי ווערן איין סדרה⁵⁸:

בגלוי ובחיצוניות (אין דער דרגא פון „גילויים“) זיינען כלל און פרט א סתירה זה לזה, אדער עכ"פ צוויי באזונדערע עניני שלימות. און דעריבער, בשעת מ'איז מדגיש די מעלת הכלל, איז דאס מחליש די חשיבות הפרט, און וואס מער מען לייגט די הדגשה אויפן פרט, איז דאס גורע פון חשיבות הכלל.

משא"כ מצד דעם עצם ופנימיות פון א אידן, שכולם מתאימות ואב אחד לכולנה⁵⁹ ועד"ו (והסיבה לזה —) מצד עצמותו ית', איז דער ריבוי פרטים נישט קיין סתירה צו אחדות ופשיטות. וכידוע⁶⁰, אז דוקא מצד דער פשיטות דלמעלה ווערט ריבוי התחלקות דוקא, ד.ה. ס'איז דא א ריבוי והתחלקות, אבער נישט נאר איז דער ריבוי נישט בסתירה צו דער פשיטות, נאר אדרבה: דער ריבוי גדול דריקט אויס די פשיטות דלמעלה.

און דערפאר שפיגלט זיך דאס אפ אזוי, כנ"ל, ביי אידן — וואס ישראל וקב"ה כולא חד⁶¹ — אז דאס וואס אידן

(57) כי פרשיות אלו מחוברות בר (מז') הקביעות דשנה פשוטה, ונפרדות רק באחת מהן (בקביעות ה"ש) ובז' המעוברות (ראה הלוחות שבטא"ח לאחר סתכיה. עתים לבניה מאמר טו קביעות אדר הסמוך לניסן). ומכיון שבכל מחזור קטן יש י"ב פשוטות ורק ז' מעוברות (קביעות (ה"ש) הנ"ל דשנה פשוטה — נדירה מאד, דאינה בכל מחזור) — הרי שברוב שנים הן מחוברות.

(58) ראה לקו"ש ח"ח ע' 380 ואילך. ושי"נ. תניא פליב.

(60) ראה תיח נח ד"ה ויהי כל הארץ כפ"ז ואילך (ע, ב ואילך). ד"ה מי מדד תרסי"ב. ועוד.

(61) ראה חז"ק עג, א.

(62) ראה ע"ד לקו"ש ח"ט ע' 159 ואילך. ושי"נ. וראה לקו"ש ח"ח ע' 115 ואילך.

(63) מנחות כט, א. רמב"ם הל' תפילין פ"א ה"ט. טושי"ע י"ד סעי' ס"ד. א"ח סלי"ב ס"ד. שו"ע אדה"ז שם ס"ה.

(64) וראה לקו"ש ש"ש ה, א. מו, ג. ועוד. וראה לקו"ש ח"ב ע' 421 ואילך.

אויך בענין שהזמן גרמא — דורך דעם וואָס יעדער איד וועט האָבן אַן אות אין איינע פון די ספרי תורה הכלליים, וועלכע ווערן געשריבן צוליב מאחד זיין אַלע אידן צוזאַמען און וואָס עי"ז ווערט די שלימות פון יעדער אידן אַלס פרט ויחיד, מ'איז מגלה זיין שייכות מיט תורה און זיין אין (דער ספר) תורה דורך דעם אות וואָס ער האָט אין דער ספר תורה⁶⁵, און די שלימות פון עס ישראל אַלס כולל — איין קהל, אַלע ווערן נתאחד אין אַ יחוד אמיתי דורך תורת אמת ונצחיית, יחוד נצחי.

און דורך דעם איז מען נאָך מער ממהר ומזוז די גאולה האמיתית והשלמה וואָס וועט זיין אַ גאולה פרטית — דער אויבערשטער איז „אחוז בידי ממש איש איש ממקומו כענין שנאמר ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל⁶⁶“, און צוזאַמען דערמיט אַ גאולה כללית בשלימותה — „קהל גדול ישובו⁶⁷ הנה⁶⁸“, במהרה בימינו ממש.

(משיחות ש"פ ויק"פ תש"מ, תשמ"ב)

(66) פרש"י נצבים ל, יג.

(67) י"ל גם מלשון תשובה.

(68) ירמ' לא, ז.

(65) ראה סה"מ תש"ו ע' 46. סה"מ תש"ט ע' 41 (השני).

פקודי

ס'איז אבער ניט גלאטיק: וויבאלד די דריטע דיעה האט ניט קיין שייכות צו דעם משכן ומקדש וכניסת הארון למ-קומו, תוכן הענין אין זהר דא, האט דער זהר בכלל ניט געדארפט ברענגען דעם פירוש דא? סתם פירוש'ס אין פסוק זאת מנוחתי זיינען געוויס דא כ"כ.

אויך — בנוגע די ערשטע צוויי דיעות איז מובן אז דער חילוק איז ניט נאָר ווער עס האט געזאגט, "זאת מנוחתי עדי עד", וכדמוכח פון דעם וואס בתחילת הענין אין זהר שטייט אז, "שפירו דעלמא וחיו דעלמא" האט זיך ניט געזען, "בעלמא עד דאתבני ואתקם משכנא ועאל ארונא לגו קדשא", און פון דע-מאלט אן, "אתחזי חיו דכלא בעלמא ואתתקן עלמא ואולי בההוא משכנא ובההוא ארונא", ביז עס איז געקומען, "לההיא נקודה דאיהו יפה נוף חדוה דכלא (דער מקום פון אבן השתי) כיון דמטי להתם כדון פתח ארונא ואמר", — אויב ר' ייסא קומט זאגן אז ניט דער ארון האט דאס געזאגט נאָר, "כנסת ישראל", האט ער בלויז געדארפט זאגן, "האי קרא כנסת ישראל אמרה לי", פון דעם וואס ער איז כופל, "בשעתא דאת-בני כי מקדשא ועאל ארונא לאתרי" איז מובן אז ער איז מוסיף נאָך אן ענין בזה, אז דאס איז פארבונדן (ניט נאָר מיט דעם ארון עצמו נאָר אויך) מיט דעם זמן דאתבני בי מקדשא.

ד.ה. דער חילוק פון די דריי דיעות איז סיי ווער עס האט געזאגט, "זאת מנוחתי עדי עד" — דער, "ארון", "כנסת ישראל" אדער, "קוב"ה"; און סיי אויף וואס דאס איז געזאגט געווארן: אויף מקומו (קד"ה ק — אויף דעם אבן שתי),

א. אין זהר בפרשתנו שטייט, אז ווען דער ארון איז געקומען למקומו (אויף דעם אבן שתי²) — "פתח ארונא ואמר³ זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי איתיי. רבי ייסא אמר האי קרא כנסת ישראל אמרה לי בשעתא דאתבני בי מקדשא ועאל ארונא לאתרי. רבי חזקי אמר קודשא בריך הוא אמר לי על כנסת ישראל כד ישראל עבדין רעותי — ווען אידן טוען דעם רצון פון אויבערשטן — דהא כדין קב"ה יתיב על כורסי יקרי וחייס על עלמא וברכה ושלום וחביבותא דכלא אשתכח וכדין אמר זאת מנוחתי עדי עד".

ווי מען לערנט בפשטות, טיילן זיך די דריי דיעות אין זהר אין צוויי: די ערשטע צוויי דיעות זיינען בהתאם צום פשט הכתובים, וואס ריידן וועגן דעם זמן ווען דער ארון איז געקומען למ-קומו⁴,

ס'איז נאָר וואס לויט דער ערשטער דיעה האט דער ארון געזאגט זאת מנוחתי עדי עד, און לדעת ר' ייסא האט דאס כנסת ישראל געזאגט,

לויט דער דריטער דיעה אבער, האט דאס ניט קיין שייכות לכאורה צו פשטות ענינים של הכתובים, ווען דער ארון איז געקומען למקומו אין קדש הקדשים.

(1) רכב, ב.

(2) ראה שם בזהר לפני זה. ובאה"ח לזהר: עדי דמטי לההוא נקודה שהיא בית עולמים.

(3) תהלים קלב, יד.

(4) ראה אור החמה. מקדש מלך. לקוטי לוי יצחק לזהר — שג' דיעות כאן.

(5) ראה מלכים א ח — הקאפיטל ע"ד הבאת הארון למקומו, שבו נתיקם מאמר דוד בתהלים (שם, ג"ייד). וראה הערה הבאה.